

Gustav
MEYRINK

Biely
dominikán

EUROPA

Gustav
MEYRINK

EUROPA

Preklad a vydanie publikácie z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Diese Übersetzung wurde durch ein
Exzellenzstipendium des Übersetzerhauses
Looren gefördert.

[lo:rən]

 Bundesministerium
Wohnen, Kunst, Kultur,
Medien und Sport

Die Übersetzung dieses Buches wurde unterstützt
von österreichische Bundesministerium für
Wohnen, Kunst, Kultur, Medien und Sport.

Preklad tejto knihy podporilo rakúske Ministerstvo
pre bývanie, umenie, kultúru, médiá a šport.

Gustav Meyrink *Biely dominikán; z denníka neviditeľného*

Preklad © Katarína Széherová 2026

Redakčná úprava © Martin Plch 2026

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2026

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2026

Ako sedemdesiaty tretí zväzok edície Tulipán

vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2026

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-8237-049-5

edícia
PREMENA
zväzok 73

**Biely
dominikán**

Úvod

„Pán X alebo pán Y napísal román.“ – Čo to znamená?

„Nuž, je to veľmi jednoduché: s pomocou fantázie opísal osoby, ktoré v skutočnosti neexistujú, pribájal im zážitky a navzájom ich posplietal.“ – Približne takto znie stručne zhrnutý, všeobecný názor.

Každý si myslí, že vie, čo je to fantázia, ale málokto tuší, že existujú veľmi podivuhodné kategórie obrazotvornosti.

Čo povedať, keď napríklad ruka, tento zdanlivo veľmi poddajný nástroj mozgu, zrazu odmieta napísať meno hrdinu príbehu, ktoré ste si vymysleli, a namiesto toho si tvrdošijne vyberá iné meno? Vari vtedy mimovoľne nespozorníte a nepoložíte si otázku: naozaj „tvorím“, alebo je moja obrazotvornosť len akýmsi magickým prijímačom? Približne tým, čo sa v odbore bezdrôtovej telegrafie nazýva anténa?

Vraj sa stali prípady, že ľudia v noci počas spánku vstali a dokončili písomné úlohy, ktoré večer, nadmieru unavení z dennej driny, nechali neukončené, a tieto úlohy vyriešili lepšie, než by boli schopní v bdelom stave.

Čosi také si radi vysvetľujeme slovami: „Na pomoc prišlo zvyčajne driemajúce podvedomie.“

Ak sa čosi také stane v Lurdoch, ľudia hovoria: „Pomohla Matka Božia.“

Ktovie, možno je podvedomie a Matka Božia jedno a to isté.

Nie že by Matka Božia bola len podvedomím, nie, podvedomie je „Matkou“ aj „Božou“.

V našom románe hrá úlohu živého človeka istý Krištof Holubník.

Či niekedy žil, sa mi nepodarilo vypátrať; z mojej fantázie dozaista nevytryskol, v to pevne verím; opakujem to koldokola, riskujúc, že ma budú považovať za človeka, ktorý

sa chce robiť zaujímavým. Nemám dôvod presne opisovať, za akých okolností táto kniha vznikla; stačí stručne načrtnúť záblesky toho, čo sa udialo.

Prepáčte, prosím, že v niektorých vetách je reč o mne, to-muto nedostatku sa, žiaľ, nedá vyhnúť.

Hotový román som nosil v hlave, načrtnutý v podstatných obrysoch, začal som ho spisovať a tu som zbadal – až neskôr, pri čítaní svojich zápiskov! –, že sa doň vkradlo meno „Holubník“, ani som si to hneď neuvedomil.

To však nie je všetko: vety, ktoré som si zaumienil zaznamenať na papier, sa mi pod perom menili a vyjadrovali niečo úplne iné, než som chcel povedať; medzi mnou a neviditeľným „Krištofom Holubníkom“ vypukol boj, v ktorom napokon získal prevahu on.

Zamýšľal som opísať mestečko, ktoré žije v mojej pamäti; vznikol z toho úplne iný obraz a ten dnes predou mnou stojí ostrejšie než to, čo som skutočne zažil.

Nakoniec mi nezostalo nič iné, než prenechať vlastnú vôľu vplyvu zvanému Krištof Holubník, takrečeno mu zapožičať ruku na písanie a z knihy vyškrtnúť všetko, čo vytrysklo z mojich vlastných nápadov.

Dajme tomu, že onen Krištof Holubník je neviditeľný tvor, ktorý je záhadným spôsobom schopný ovplyvniť človeka pri jasnom vedomí a usmerňovať ho podľa svojej vôle. Potom vystáva otázka: prečo ma použil na opísanie svojho životného príbehu? Zo samolúbosti? Alebo preto, aby vznikol „román“?

Nech si na to každý odpovie sám.

Vlastný názor si nechám pre seba.

Môj prípad možno čoskoro nebude ojedinelý; možno onen „Krištof Holubník“ zajtra chytí ruku niekomu inému.

To, čo sa dnes javí nepravdepodobné, zajtra môže byť bežné! Možno je na ceste staré, a predsa večne nové poznanie:

„Každý skutok, ktorý sa stane tu,

sa stane podľa prírodného zákona;
ja som pôvodca tohto skutku –
to je samolúba táranina.“

A postava Krištofa Holubníka je len jeho prvým poslom, je symbolom, je ako maska tváriaca sa ako zosobnená beztvárá sila.

Pre tých siedmimi masťami mazaných, ktorí sú nadmieru hrdí na svoj „status domáceho pána“, môže byť zaiste nepríjemná myšlienka, že človek je len bábka.

Keď som zachvátený podobnými pocitmi bol jedného dňa zahĺbený do písania, zrazu vo mne skrsla myšlienka: nie je tento Krištof Holubník akési zo mňa odštiepené Ja? Dočasná fantazijná postava, prebudená do samostatného života, vo mne nevedomky splodená a zrodená, aká sa vraj objavuje u ľudí, ktorí veria, že občas vidia príznaky, ba sa s nimi aj zhovárajú?

Akoby mi onen neviditeľný čítal v mozgu, okamžite prerušil tok rozprávania a – použijúc moju píšucu ruku – ako v parentéze vložil podivnú odpoveď:

„Vy ste“ – (znelo to ako výsmech, že mi vykal, nie tykal) – „vy ste ako všetci ľudia, ktorí si – rovnako ako vy – namýšľajú, že sú individuálne bytosti, že sú azda niečo iné než ‚odštiepené Ja‘? Odštiepenie toho veľkého Ja, ktoré nazývame Boh?“

Odvtedy som nad zmyslom tejto podivuhodnej vety často a veľa premýšľal v nádeji, že v nej nájdem kľúč k záhade, ktorú pre mňa predstavujú existenčné podmienky Krištofa Holubníka. Raz som už veril, že som pri svojom rozjímaní objavil istý lúč svetla, a vtedy ma zmiatol podobný „výkrik“:

„Každý človek je holubník, ale nie každý je Krištof. Väčšina kresťanov si to iba namýšľa. U pravého kresťana lietajú dnu a von biele holuby.“

Odvtedy som sa vzdal nádeje, že túto záhadu rozlúštim, a zároveň som hodil za hlavu každú špekuláciu, že napokon – za predpokladu fungovania antickej teórie, že človek sa na

zemi stelesňuje viackrát – som v predošlom živote mohol byť oným Krištofom Holubníkom.

Najmilšie by mi bolo, keby som smel uveriť, že to čosi, čo mi viedlo ruku, je večná, slobodná, v sebe spočívajúca sila bez akejkoľvek podoby a akéhokoľvek tvaru; ale keď sa po bezsennej noci ráno prebudím, medzi očnou bulvou a viečkom ako spomienku na tú noc niekedy pred sebou vidím obraz starého, bielovlasého, holobradého muža vysokého vzrastu a mladistvej štíhlosti, a ten dojem ma cez deň naplňa pocitom, ktorého sa neviem zbaviť: to je Krištof Holubník.

Často sa k tomu pridruží podivuhodná myšlienka: on žije mimo času a priestoru a ujíma sa dedičstva života, keď po tebe natáhuje ruku smrť. No načo takéto úvahy, do ktorých cudzích ľudí nič!

Teraz uvediem prejavy Krištofa Holubníka tak, ako nasledovali za sebou, často v prerušovanej forme, pričom nič nepridávam ani nevynechávam.

1. Prvé prejavy Krištofa Holubníka

Pokiaľ mi pamäť siaha, ľudia v meste tvrdia, že sa volám Holubník.

Keď som ako malý chlapec chodil z domu do domu s dlhou tyčou, na hrote ktorej horel knôt, a vo večernom šere zapaloval pouličné lampy, pochodovali predou mnou deti z ulice, tliekali do taktu a spievali: Holubník, Holubník, Holubník, tralala, Holubník.

Nikdy som sa na to nehneval, hoci ja som s nimi nikdy nespieval.

Neskôr si to meno osvojili dospelí a oslovovali ma tak, keď niečo odo mňa chceli.

Inak je to s menom Krištof. Viselo mi na krku, napísané na ceduľke, keď ma jedného dňa ako dojča našli ležať nahého predou dvermi Mariánskeho kostola.

Ten lístok asi napísala moja mama, keď ma vtedy odložila.

To je jediné, čo mi dala do vienka. Preto som meno Krištof odjakživa vnímal ako niečo posvätné. Vrylo sa mi do tela a niesol som ho životom ako krstný list – vystavený v ríši večnosti –, ako dokument, ktorý mi nikto nemôže ukradnúť. Rástlo a rástlo ako klíček z temnoty, až sa znova zjavilo ako to, čím bolo od samého začiatku, splynulo so mnou a odprevadilo ma do sveta nepodliehajúceho hnilobe. Ako sa tam píše: zaseje sa ako čosi, čo podlieha hnilobe, a vstane z mŕtvych, nepodliehajúc hnilobe.

Ježiša pokrstili ako dospelého človeka pri plnom vedomí toho, čo sa deje: meno, ktoré bolo jeho Ja, sa pozdvihlo zo zeme. Dnešných ľudí krstia ako dojčatá; ako môžu chápať, čo sa s nimi deje? Blúdia životom čoraz bližšie k hrobu sťa kúrňava, ktorá ženie vánok späť do bahna; telá im zhnijú a na tom, čo vstane z mŕtvych – ich meno –, sa nijako nepodieľajú. Ale ja viem – pokiaľ môže človek o sebe povedať, že niečo vie –, že sa volám Krištof.

V meste sa povráva, že dominikánsky mních Raimund de Pennaforte postavil Mariánsky kostol z milodarov, ktoré mu poslali neznámi darcovia zo všetkých krajín sveta.

Nad oltárom sa skvie nápis: „Flos florum – toto asi budem o tristo rokov.“ Nad ním je priklinovaná farebná doštička, ktorá stále odpadáva. Každý rok v ten istý deň na Máriu.

Vraj za istých nocí v nove, keď je taká tma, že si nevidíš na špičku nosa, kostol vrhá na čierne tržné námestie biely tieň. To je vraj postava bieleho dominikána Pennaforteho.

Keď sme my, deti z nálezinca a zo sirotinca, dosiahli vek dvanástich rokov, museli sme ísť na prvú spoveď.

„Prečo si nebol na spovedi?“ osopil sa na mňa ráno kaplán.

„Bol som sa vyspovedať, velebný pán.“

„Klameš!“

Rozpovedal som mu, čo sa udialo: „Stál som v kostole a čakal, až ma zavolajú, vtom na mňa kývla nejaká ruka, a keď som podišiel k spovednici, sedel v nej biely mních a trikrát sa ma spýtal, ako sa volám. Prvýkrát som to nevedel; druhýkrát som už vedel, ale zabudol skôr, než som to vyslovil; tretíkrát mi vystúpil na čelo studený pot a jazyk mi zdrevenel, nemohol som rozprávať, ale niekto mi v hrudi kričal: ‚Krištof!‘ Biely mních to asi počul, lebo moje meno zapísal do knihy, ukázal naň a povedal: ‚Tak, odteraz si zapísaný do knihy života.‘ Potom mi požehnal a riekol: ‚Odpúšťam ti tvoje hriechy – tie minulé aj tie budúce.‘“

Pri posledných slovách, ktoré som vyslovil úplne potichu, aby ich nepočul nikto z mojich kamarátov, lebo som sa bál, kaplán v divom úžase o krok ustúpil a prežehnal sa.

V tú noc sa stalo po prvý raz, že som nepochopiteľným spôsobom vyšiel z domu a nevedel som si vysvetliť, ako som sa vrátil.

Vyzliekol som sa, ľahol si a ráno som sa prebudil kompletne oblečený a so zaprášenými čižmami. Vo vrecku som mal horské kvety, ktoré som asi natrhal na vysočine.

Neskôr sa to stalo ešte veľakrát, až na to prišlo vedenie sirotinca a zbili ma, lebo som nevedel povedať, kde som bol.

Jedného dňa ma zavolali do kláštora ku kaplánovi. Stál uprostred izbičky s akýmsi starým pánom, ktorý ma neskôr prijal za svojho, a ja som sa dovtípil, že sa zhovárali o mojich potulkách.

„Tvoje telo je ešte príliš nezrelé. Nesmie chodiť s tebou. Priviažem ťa,“ riekol starý pán, pričom ma viedol za ruku k svojmu domu a pri každej vete zvláštne lapal po dychu.

Srdce mi búšilo od strachu, lebo som nechápal, čo tým myslí.

Na železných domových dverách starého pána ozdobených veľkými klincami stálo vytesané do kovu: barón Bartolomej von Mučelknaus, ustanovený čestný zapaľovač pouličných lúčok.

Nechápal som, prečo je šľachtic zapaľovačom lúčok; keď som si to prečítal, mal som pocit, akoby všetky tie biedne vedomosti, ktoré mi vštepili v škole, zo mňa opadávali sťa zdrapy papiera; tak veľmi som v tom okamihu pochyboval o tom, že som vôbec schopný jasne myslieť.

Neskôr som sa dozvedel, že barónov prvý praotec bol obyčajný zapaľovač lúčok, ktorého za niečo povýšili do šľachtického stavu, nevedno presne za čo. Odvtedy erb von Mučelknausovcov zobrazuje popri ostatných emblémoch olejovú lampu, ruku a palicu, a baróni z pokolenia na pokolenie každoročne poberajú od mesta skromnú rentu, a to bez ohľadu na to, či funkciu zapaľovača pouličných lúčok vykonávajú alebo nevykonávajú.

Hneď na druhý deň som sa na barónov príkaz ujal funkcie. „Tvoja ruka sa musí naučiť to, čo bude neskôr vykonávať tvoj duch,“ riekol. „Hoci je to povolanie bezvýznamné, povýši sa do šľachtického stavu, keď sa ho ujme duch. Práca, ktorú sa duša bráni zdediť, nie je hodná toho, aby ju vykonávalo telo.“

Pozrel som na starého pána a nič som nepovedal, lebo vtedy som ešte nechápal, čo má na mysli.

„Alebo by si bol radšej obchodníkom?“ dodal s priateľským výsmeškom.

„Mám zavčas rána lampy zasa pozhasínať?“ opýtal som sa nasmelo.

Barón ma pohladkal po líci: „Pravdaže, po východe slnka ľudia už nepotrebujú iné svetlo.“

Keď barón so mnou hovoril, kde-tu sa na mňa ukradomky čudne pozrel; v očiach mu akoby tkvela tichá otázka: „Chápeš konečne?“ alebo ňou chcel povedať: „Som plný nepokoja, lebo si možno uhádol!“

V takýchto chvíľach som v hrudi často pocítil silné pálenie, akoby mi onen hlas, ktorý pri mojej spovedi napísal pred bielym mníchom meno Krištof, dal nečujnú odpoveď.

Baróna na ľavej strane tela znetvoroval obrovský hrvoľ, preto golier na kabátci musel mať až po plece rozstrihnutý, aby krku nič nebránilo v pohybe.

V noci, keď bol kabátec prehodený na kresle a vyzeral ako trup človeka s odťatou hlavou, naháňal mi neopísateľnú hrôzu; zbaviť som sa jej dokázal iba pri predstave, aký pozitívny vplyv má barón na môj život. Napriek jeho telesnej vade a bezmála smiešnemu obrazu, ktorý sa ponúkal, keď mu sivá brada odstávala od hrvoľa ako naježená metla, mal môj adoptívny otec v sebe niečo mimoriadne fajnové a nežné, niečo bezmocne detské, akoby nevedel ublížiť ani muche, čo sa ešte umocnilo, keď sa zavše zatváril výhražne a prísne hľadel cez ostré šošovky staromódneho cvikra.

V takých okamihoch mi vždy pripadal ako veľká straka, ktorá sa postaví tesne pred človeka, akoby ho chcela vyzvať do boja, zatiaľ čo jej oko, nanajvýš bdelé, ledva skrýva strach. „Hádam by si sa neopovážil chytiť ma!“

Dom Jutrovcov, kde som mal toľké roky bývať, bol jeden z najstarších v meste; mal veľa poschodí, ktoré kedysi obývali barónovi predkovia – každé pokolenie o poschodie vyššie než to predchádzajúce, akoby stále narastala ich túžba priblížiť sa k nebu.

Nespomínam si, že by barón niekedy vstúpil do starých izieb, ktorých okná do ulice oslepli a ošediveli; obýval so mnou niekoľko jednoduchých, vápnom obielených izieb tesne pod rovnou strechou.

Inde rastú stromy zo zeme a ľudia kráčajú pod nimi; u nás rastie ker bazy s bielymi, voňavými okolkami z veľkej zhrdzavenej železnej kanvice, ktorá sa kedysi používala ako dažďový odkvap; dnes ju s dlažbou spája rúra plná naviateho zhniťého lístia a sutiny.

V hĺbke tečie široká, hladká rieka, sivá z horskej vody, tesne okolo prastarých ružových, okrových a bledomodrých domov hľadiacich prázdnyimi oknami. Na domoch sedia strechy sťa machovo zelené klobúky bez striešky. Rieka krúživo obteká mesto, ktoré v nej leží ako ostrov lapený do vodnej slučky; prichádza z juhu, stáča sa na západ, znova sa vracia na juh, tam len cez úzky pevninský jazyk, na ktorom stojí náš dom ako posledný, oddelený od miesta, kde rieka začala objímať mesto – aby sa za zeleným pahorkom stratila z dohľadu.

Po hneďom drevenom moste lemovanom fošňami vo výške chlapa – spodok je zo surových kôrnatých kmeňov, ktoré dunia, keď po nich prechádza voz ťahaný volmi – sa možno dostať na opačný, zalesnený breh, kde sa k vode zväzajú pieskové lomy. Z našej strechy vidno doďaleka až na lúčiny; v najtemnejšej diaľave visia hory voľne sťa oblaky a oblaky spočívajú na zemi sťa hory.

Uprostred mesta vyčnieva podlhovastá budova pripomínajúca hrad, dobrá či zlá iba na to, aby svojimi dohasínajúcimi oknami bez viečok odrážala bodavú páľavu jesenného slnka.

V matnej dlažbe večne ľudoprázdného tržného námestia sú v hromadách prevrátených košov zapichnuté veľké slnečníky obchodníkov ako obrovské zabudnuté hračky; z medzier medzi kameňmi vyrastá tráva.

Zavše v nedeľu, keď múry barokovej radnice spaľuje horúčava, zaznievajú spod zeme tlmené tóny dychovky prinášané chladnými závanmi vetra – sú čoraz hlasnejšie; brána pohostinstva „Pri pošte, zvaného U Flecingera“ zrazu zívne; svadobný sprievod v starých pestrých krojoch odmerane pochoduje do kostola; šuhaji s farebnými stuhami slávnostne krútia vencami; vpredu tlupa detí; ďaleko na čele si navzdory barlám obratne ako lasica vykračuje drobný desaťročný, veselost'ou polodivý mrzák, akoby sa radosť oslavy týkala iba jeho, kým ostatní podľahli vážnosti slávnosti.

Keď som v ten večer ležal v posteli a zaspával, otvorili sa dvere a zasa ma pochytil neurčitý strach, lebo ku mne podišiel barón a ja som sa nazdal, že ma chce priviazať, ako sa mi vyhrážal.

On však iba riekol: „Chcem ťa naučiť modliť sa; nikto z vás nevie, ako sa treba modliť. Človek sa nemodlí slovami, človek sa modlí rukami. Kto sa modlí slovami, ten žobroní. Človek nemá žobroniť. Duša dobre vie, čo potrebuješ. Keď sa dlane dotknú, ľavá strana človeka vytvorí s pravou reťaz. Takto je telo pevne spútané a z končekov prstov, ktoré sú vztýčené dohora, voľne stúpa plameň. Toto je tajomstvo modlenia, o ktorom sa nepíše v žiadnom spise.“

Tú noc som sa po prvý raz vybral na potulku tak, že som sa ráno v posteli neprebudil so zaprášenými čizmami a oblečený.

2. Rodina Mučelknausovcov

Naším domom sa začína ulica, ktorá sa v mojej pamäti vynára ako Pekárska ulička. Naš dom je prvý a stojí osamote.

Tri strany hľadia do krajiny; keď otvorím okno na schodisku a vykloním sa, zo štvrtej strany sa môžem dotknúť múra susedného domu – taká úzka je ulička, ktorá tieto dve budovy delí.

Ulička medzi domami nemá názov, vlastne je to len strmo stúpajúci priechod – taký, aký je na svete asi len jeden, taký, ktorý spája oba *lavé* brehy rieky; križuje pevninský jazyk vodného kruhu, v ktorom bývame.

Zavčas rána, keď vychádzam z domu, aby som pozhasínal pouličné lampy, sa v dolnom susednom dome otvoria dvere a ruka ozbrojená metlou pozametá hoblíny do pritekajúcej rieky, ktorá ich vezme na cestu okolo celého mesta, a po hodiny nato ich necelých päťdesiat krokov odtiaľ spláchne cez hať, kde sa rieka s hukotom rozlúči.

Koniec priechodu ústi do Pekárskej uličky; na rohu susedného domu visí nad obchodom tabuľa s nápisom:

Továreň na posledné miesta odpočinku

vyrába

Adonis Mučelknaus

Predtým tam bolo napísané:

tokársky majster a truhlár

Zreteľne sa to dá prečítať, keď tabuľu zmáča dážď; vtedy staré písmo presvítá.

Každú nedeľu pán Mučelknaus, jeho manželka Aglaja a dcéra Ofélia prídu do kostola, kde sedia v prvom rade. Teda: v prvom rade sedia pani a slečna Mučelknausové. Pán

Mučelknaus sedí v treťom rade, v kúte, pod drevenou sochou proroka Jonáša, kde je úplná tma.

Teraz, po mnohých rokoch, mi to všetko pripadá náramne smiešne – a zároveň nevýslovne smutné!

Pani Mučelknausová je stále zahalená do čierneho šušťavého hodvábu, z ktorého ako farebné aleluja prenikavo kričí zamatová modlitebná knižka amarantovej farby. V matných špicatých semišových čižmičkách s gumovým okrajom a s decentne zdvihnutou sukňou obozretne precupká okolo každej kaluže; hustá sieť jemných, červeno-modrých popraskaných žiliek pod naružovo našminkovanou pleťou na lícach prezrádza blížiaci sa matrónsky vek; inak výrečné oči, starostlivo obkreslené tušom mihalníc, sú cudne sklopené, lebo keď zvony zvolávajú ľudí pred pána Boha, nepatrí sa vyžarovať hriešny ženský pôvab.

Ofélia nosí splývavé grécke rúcho a zlatú obruč na jemných, popolavo plavých, kučeravých vlasoch, ktoré jej siahajú až po plecia, a vždy – teda aspoň vždy, keď som ju videl – ich korunuje myrtový veniec.

Má peknú, pokojnú, uvoľnenú chôdzu kráľovnej.

Vždy, keď si na ňu pomyslím, rozbúši sa mi srdce.

Cestou do kostola nosí hustý závoj – až oveľa neskôr som jej zazrel tvár, na ktorej s plavými vlasmi zvláštno kontrastujú tmavé, veľké oči s pohľadom odlúčeným od sveta.

Pán Mučelknaus v dlhom čiernom, plantavom nedeľnom kabáte väčšinou ide kúsok za oboma dámami; keď sa pozabudne a dostane sa na rovnakú úroveň s nimi, pani Aglaja mu zakaždým pošepne:

„Adonis, krok vzad!“

Má úzku, bezútešne dlhú, vpadnutú tvár s červenkastou bradou a doďaleka vyčnievajúci vtáčí nos pod čelom vpadnutým dovnútra, končiacim lysou špicatou lebkou, ktorá s pásom vlasov fľakatých od molí vyzerá, akoby ňou jej pán prerazil vyplznutú srst' a zabudol si zotrieť zvyšky, ktoré zostali visieť po celom jej obvode.

Okraj cylindra, ktorý pán Mučelknaus nosí pri každej slávnostnej príležitosti, musí byť na čelnej strane podšíty vatovou knedličkou hrúbky prsta, aby pevne sedel.

Vo všedný deň sa pán Mučelknaus nikdy neukazuje. Jedáva a spí dolu vo svojej dielni. Jeho dámy obývajú viacero izieb na treťom poschodí.

Prešli možno tri aj štyri roky odvtedy, čo sa ma pán barón ujal, keď som sa dozvedel, že pani Aglaja s dcérou a pán Mučelknaus k sebe patria.

Úzky priechod medzi dvoma domami je od úsvitu do polnoci naplnený rovnomerným bzukotom, akoby kdesi hlboko v zemi nenachádzal pokoj roj obrovských čmeliakov; keď sa vzduch zastaví, preniká k nám nahor tíško a omamne. Spôčiatku ma vzrušoval a stále som musel načúvať, keď som sa mal cez deň učiť, hoci mi nikdy nenapadlo položiť si otázku, odkiaľ asi prichádza. Človek nepátra po príčine udalostí, ktoré sa neprestajne opakujú; pripadajú mu samozrejmé, človek sa s nimi zmieri, nech sú akokoľvek nezvyčajné. Až keď sa zmysly zľaknú, človek začne byť zvedavý – alebo utečie.

Postupne som si na ten zvuk zvykol, akoby mi šumelo v ušiach, až do tej miery, že keď zrazu stíchol, vytrhol som sa z driemot a nazdal som sa, že mi niekto uštedril ranu.

Keď jedného dňa pani Aglaja s rukami pritisnutými k ušiam náhlivo zabočila za roh a pritom mi z ruky vyrazila košík s vajcami, ospravedlnila sa so slovami: „Bože môj, dieťa moje, na vine sú tie hrozné zvuky z tokárskej dielne toho – toho živiteľa. A – jeho tovarišov,“ doložila, akoby sa preriekla.

„Teda to bzučí točovka pána Mučelknausa?“ hádal som. Že nemá žiadnych tovarišov a že továreň pozostáva len z neho samotného, som sa dozvedel neskôr od neho samotného.

Bol temný, nezasnežený zimný večer; práve som chcel palicou štuchnúť do záklopky pouličnej lampy na rohu, aby som ju zapálil, keď na mňa zvolal akýsi šeptavý hlas: „Pst, pst, pán

Holubník!“ a ja som spoznal tokárskeho majstra Mučelknausa, ako na mňa máva z priechodu v zelenej zástere a papučiach, na každej vyšitá levia hlava z farebných perál.

„Pán Holubník, ak je to možné, prosím vás, nechajte tu dnes v noci tmú, dobre? Viete,“ pokračoval, lebo na mne videl, ako ma to zasiahlo, hoci som si netrúfal opýtať na dôvod. „Viete – nie že by som vás chcel navádzať, aby ste si neplnili svoje ctené povinnosti, ale v hre je česť mojej pani manželky, ak vyjde najavo, čo som si vzal na plecía. A budúcnosti mojej slečny dcéry ako umelkyne by bol navždy koniec. Žiadne ľudské oko nesmie vidieť, čo sa tu dnes v noci stane!“ Mimovoľne som o krok ustúpil, tak ma vydesil starcov tón reči, ktorým sa mi s mimikou znetvorenou strachom prihovárал. „Nie, nie, prosím, neutekajte, pán Holubník! Nie je to zločin, nie! Pravdaže, ak to vyjde najavo, budem sa musieť ísť utopiť! Viete, od jedného zákazníka v hlavnom meste som dostal nanajvýš pochybnú objednávku, a on ju dnes v noci, keď bude všetko spať, tajne naloží do voza a odvezie; teda tú objednávku. Nuž... Hm...“

Spadol mi kameň zo srdca.

Hoci som nemohol tušiť, o čo ide, uhádol som, že to môže byť iba niečo neškodné.

„Mám vám pomôcť nakladať, pán Mučelknaus?“ ponúkol som sa.

Tokár mi od nadšenia takmer padol okolo krku. „Nedozvie sa to ani pán barón?“ spýtal sa jedným dychom ustarostene. „A smiete tak neskoro zísť na ulicu? Ste ešte taký mladý!“

„Môj adoptívny otec si nič nevšímne,“ upokojil som ho.

O polnoci som počul, ako ma niekto zdola tíško volá po mene.

Zakrádal som sa dolu schodmi a v tme som nejasne zazrel stojaci rebrinák.

Kone mali kopytá ovinuté handrami, aby nebolo počuť ich poklus. Pri ojach stál kočiš a uškrnul sa zakaždým, keď pán